

Αυτοκέφαλο αλά πολίτα

του Αθανασίου Ζωϊτάκη, Δρ. Ιστορίας, καθηγητή της έδρας Εκκλησιαστικής Ιστορίας της Ιστορικής Σχολής του Κρατικού Πανεπιστημίου Μόσχας «Λομονόσοφ»

Η Ορθοδοξία σήμερα βρίσκεται σε κατάσταση διχασμού. Στην Ουκρανία, τη Βόρειο Μακεδονία, το Μαυροβούνιο, την Αμπχαζία επικρατεί ανησυχία. Αιτία της αναταραχής είναι το πρόβλημα του αυτοκεφάλου. Απουσιάζει η συναίνεση ποιος, υπό ποιες προϋποθέσεις και με ποιο τρόπο δύναται να ανακηρύξει την εμφάνιση μιας νέας τοπικής Ορθοδόξου Εκκλησίας.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η κατάσταση στην Εκκλησία της Τσεχίας και Σλοβακίας. Εφέτος, συμπληρώνονται εβδομήντα χρόνια από την ανακήρυξη του αυτοκεφάλου αυτής της Εκκλησίας από τη Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία. Εν τούτοις, το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως δεν αναγνωρίζει αυτό το αυτοκέφαλο και μάλιστα εξέδωσε στις 27 Αυγούστου 1998 δικό του «Πατριαρχικό και Συνοδικό Τόμο χορηγήσεως αυτοκεφαλίας στην Αγία Ορθόδοξη Εκκλησία στις Τσεχικές Γαίες και τη Σλοβακία».

Έκτοτε, οιοσδήποτε προσπάθειες των Τσέχων ή των Σλοβάκων χριστιανών να θυμηθούν τον ρόλο της Ρωσικής Εκκλησίας προκαλούν αρκούντως αυστηρή αντίδραση. Μελετώντας τις επιστολές από το Φανάρι μένεις έκπληκτος από τις ασυνήθιστα οξείς για διπλωματικά έγγραφα διατυπώσεις. Στην Κωνσταντινούπολη δυσφορούν για την «παραβίαση των συμπεφωνημένων» και την «περιφρόνηση

της καθεστηκυίας εκκλησιαστικής και κανονικής τάξεως». Αποκαλούν το αυτοκέφαλο του 1951 «άθεσμο», το χαρακτηρίζουν ως «αρνητικό, σαφώς αντικανονικό, άκυρο γεγονός».

Εκφράζουν αμφιβολίες ως προς την «ειλικρίνεια και εντιμότητα» και απαιτούν «να μελετήσετε επιτέλους την ιστορία και το κανονικό δίκαιο... και να μην προκαλείτε», σε αντίθετη περίπτωση απειλούν με κυρώσεις, ακόμη και με άρση του αυτοκεφάλου με ταυτόχρονη διαγραφή «εκ των Ιερών Διπτύχων των Ορθοδόξων Αυτοκεφάλων Εκκλησιών».

Προσπάθεια συνεννοήσεως

Μεταξύ των διατάξεων των Οικουμενικών Συνόδων δεν υπάρχουν κανόνες, που να διέπουν τη χορήγηση του αυτοκεφάλου. Αυτό ακριβώς στάθηκε αφορμή για τις σύγχρονες συγκρούσεις.

Η ιδέα να αντιμετωπιστούν οι συσσωρευμένες στην Ορθοδοξία δυσχέρειες από μια νέα Πανορθόδοξη Σύνοδο εμφανίσθηκε στο προσκήνιο στις αρχές του 20^{ου} αι. Εκείνη την περίοδο οι Προκαθήμενοι των κατά τόπους Εκκλησιών αλληλογραφούσαν εργωδώς και εν γένει συμφώνησαν τον κατάλογο των θεμάτων, τα οποία θα τίθεντο προς πανορθόδοξη συζήτηση.

Η Διορθόδοξη Προπαρασκευαστική Επιτροπή.
Μονή Βατοπαιδίου, 8-23 Ιουνίου 1930.

Η Α΄ Πανορθόδοξη Διάσκεψη στη Ρόδο,
24-30 Σεπτεμβρίου 1961.

Οι Παγκόσμιοι Πόλεμοι, η Ρωσική Επανάσταση, η εκδίωξη των Ελλήνων από την Μικρά Ασία και άλλα γεγονότα εμπόδισαν τη διεξαγωγή της Συνόδου. Ωστόσο, από τις 8 έως τις 23 Ιουνίου του 1930 πραγματοποιήθηκε στην αγιορείτικη Μονή Βατοπαιδίου Διάσκεψη, στην οποία οι εκπρόσωποι των κατά τόπους Εκκλησιών συμφώνησαν τον κατάλογο των θεμάτων, που άξιζαν οικουμενικής

συνοδικής συζητήσεως. Μεταξύ αυτών ήταν και το θέμα «Οι προϋποθέσεις και ο τρόπος χορηγήσεως αυτονομίας και αυτοκεφαλίας».

Το 1961 συνήλθε στη Ρόδο η Α΄ Πανορθόδοξη Διάσκεψη με τη συμμετοχή της πλειονότητας των κατά τόπους Εκκλησιών. Η συνάντηση επιβεβαίωσε τη σπουδαιότητα της συζητήσεως του προβλήματος του αυτοκεφάλου στη μέλλουσα Σύνοδο. Στην Α΄ Πανορθόδοξη Προσυνοδική Διάσκεψη του 1976 το θέμα «Το Αυτοκέφαλο και ο τρόπος ανακηρύξεως αυτού» εντάχθηκε στον κατάλογο των δέκα θεμάτων της ημερήσιας διατάξεως της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου.

Τον Νοέμβριο του 1993 στη Διορθόδοξη Προπαρασκευαστική Επιτροπή στο Σαμπεζύ της Ελβετίας το θέμα του Αυτοκεφάλου άρχισε τελικά να συζητείται επί της ουσίας.

Οι μητροπολίτες Χαλκηδόνας Μελίτων και Ελβετίας Δαμασκηνός στην Προσυνοδική Διάσκεψη στο Σαμπεζύ, 1976.

Η Α΄ Πανορθόδοξη Προσυνοδική Διάσκεψη στο Σαμπεζύ Ελβετίας, 1976.

Στην αρχή της συνεδριάσεως παρουσίασε εισήγηση ο γραμματέας της Επιτροπής μητροπολίτης Ελβετίας Δαμασκηνός, ο οποίος εξέθεσε πού συμφωνούν οι Ορθόδοξες Εκκλησίες και πού οι θέσεις τους αποκλίνουν. Ας παραθέσουμε τα σημαντικότερα χωρία εκείνης της έκθεσης:

- «όλες οι Αγιώτατες Ορθόδοξες Εκκλησίες συμφωνούν ότι για την ανακήρυξη του αυτοκεφάλου είναι απαραίτητη η πανορθόδοξος συναίνεση».
- «η κανονική χορήγηση του αυτοκεφάλου είναι αδύνατη άνευ προκαταρκτικής επιβεβαιώσεως της πανορθοδόξου συναινέσεως».

- «η εκκλησιολογική και κανονική αρχή του θεσμού του αυτοκεφάλου εγγυάται την ισοτιμία των αυτοκεφάλων όλων των κατά τόπους Αυτοκεφάλων Ορθοδόξων Εκκλησιών».

Έπειτα από συζήτηση οι κατά τόπους Εκκλησίες (από τη Διάσκεψη απουσίαζαν μόνον τα Πατριαρχεία Ιεροσολύμων και Γεωργίας) συμφώνησαν σχεδόν εξ ολοκλήρου επί του κειμένου «Το Αυτοκέφαλο και ο τρόπος ανακηρύξεως αυτού», βάσει του οποίου η χορήγηση του αυτοκεφάλου εφεξής είναι δυνατή μόνον κατόπιν συγκαταθέσεως όλων των κατά τόπους Εκκλησιών, ενώ «Η ανακηρυχθείσα Αυτόκέφαλος τοπική Έκκλησία εντάσσεται ως ισότιμος εἰς τὴν κοινωνίαν τῶν αυτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ ἀπολαύει πάντων τῶν πανορθόδοξως καθιερωμένων κανονικῶν προνομίων (Δίπτυχα, Μνημόσυνον, Διορθόδοξοι σχέσεις κ.λπ.)».

Ειδικότερα, δε, ως απαραίτητες προϋποθέσεις χορηγήσεως του αυτοκεφάλου η παρ. 3 του εν λόγω κειμένου ανακηρύσσει «τὴν συγκατάθεσιν τῆς Ἐκκλησίας-μητρὸς καὶ τὴν πανορθόδοξον συναίνεσιν». Αφού εφαρμοσθούν οι ως άνω προϋποθέσεις στη διαδικασία εντασσόταν ο Οικουμενικός Πατριάρχης. «Ἡ Ἐκκλησία-μήτηρ, δεχομένη τὸ αἶτημα ὑπαγομένης εἰς αὐτὴν ἐκκλησιαστικῆς περιοχῆς ἀξιολογεῖ τὰς ὑφισταμένας ἐκκλησιολογικὰς, κανονικὰς καὶ ποιμαντικὰς προϋποθέσεις, πρὸς παροχὴν τοῦ αὐτοκεφάλου. Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ἡ τοπικὴ σύνοδος, ὡς ἀνώτατον ἐκκλησιαστικὸν ὄργανον, παράσχει τὴν συγκατάθεσιν αὐτῆς, ὑποβάλλει σχετικὴν πρότασιν πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον διὰ τὴν ἀναζήτησιν τῆς πανορθόδοξου συναιρέσεως, ἐνημερώνει δὲ σχετικῶς τὰς λοιπὰς κατὰ τόπους αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας». Καὶ στη συνέχεια, στο σημ. β σημειώνεται: «Ἡ πανορθόδοξος συναίνεσις ἐκφράζεται διὰ τῆς ὁμοφωνίας τῶν συνόδων τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν».

Έμεινε μόνον νὰ συμφωνηθεῖ τὸ πῶς ἀκριβῶς ἀνακηρύσσεται τὸ αὐτοκέφαλο, τὸ ὁποῖο χορηγεῖται κατόπιν κοινῆς συμφωνίας ὅλων των κατὰ τόπους Εκκλησιῶν: ποῖος καὶ πῶς υπογράφει τὸ σχετικὸ ἐγγράφο.

Ὡστόσο, δὲν στάθηκε δυνατό νὰ συνεχισθεῖ ἡ σημειωθείσα ἐπιτυχία. Εἰς ἑξὶ χρόνια τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως, τὸ ὁποῖο προήδρευε τῆς Διορθόδοξου Προπαρασκευαστικῆς Επιτροπῆς, δὲν συγκαλοῦσε τις συνεδρίες της. Τὸ 1999 κατέβαλε τέτοια προσπάθεια, ἀλλὰ ἐπέσε στο κενὸ ἐξαιτίας τῆς προ τριετίας ἐκκλησιαστικῆς κρίσεως στὴν Εσθονία, ποὺ εἶχε προκύψει. Τὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως ἀπαίτησε τὴν ἰσότημὴ με τις κοινῶς ἀναγνωρισμένες τοπικὲς Εκκλησίες συμμετοχὴ στὶς συνεδριάσεις τῆς λεγόμενης Αποστολικῆς Ορθόδοξου Εκκλησίας τῆς Εσθονίας, ἡ ὁποία ἰδρύθηκε ὡς αὐτόνομη δομὴ τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως στὸ κανονικὸ ἔδαφος τῆς Ρωσικῆς Ορθόδοξου Εκκλησίας. Ἡ Ρωσικὴ Ορθόδοξη Εκκλησία, ὅπως ἦταν φυσικὸ, δὲν μποροῦσε νὰ συμφωνήσῃ με τέτοιου εἶδους προσέγγιση.

Ο μητροπολίτης Ιλαρίωνας ως συμμετέχων στις συνεδριάσεις της Διορθόδοξου Επιτροπής επί της προπαρασκευής της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου, 10-16 Δεκεμβρίου 2009 και από 22-26 Φεβρουαρίου 2011 στο Σαμπεζύ.

Ο αρχιεπίσκοπος Ιλαρίωνας (τελευταίος δεξιά) στην Δ΄ Πανορθόδοξη Προσυνοδική Διάσκεψη. Σαμπεζύ Ελβετίας, 6-13 Ιουνίου 2009.

Το 2008 το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως ανακάλεσε τις προηγούμενες απαιτήσεις του και άνοιξε εκ νέου την οδό για επανέναρξη των συνομιλιών. Η συζήτηση του προβλήματος του αυτοκεφάλου συνεχίσθηκε τον Δεκέμβριο του 2009 στο πλαίσιο της Διορθόδοξου Προπαρασκευαστικής Επιτροπής. Στη συνεδρίαση αυτή μερίδα των κατά τόπους Εκκλησιών ακολουθούσε τη θέση ότι ο Τόμος Αυτοκεφαλίας «υπογράφεται υπό του Οικουμενικού Πατριάρχου, ὅστις ἐκφράζει τὴν πανορθόδοξιν συναίνεσιν». Οι αντιπροσωπείες των Εκκλησιών Ρωσίας, Σερβίας, Ρουμανίας, Βουλγαρίας, Πολωνίας και Τσεχίας και Σλοβακίας φρονούσαν με τη σειρά τους ότι ο Τόμος θα πρέπει να υπογράφεται από εκπροσώπους όλων των κατά τόπους Εκκλησιών. Το 2009 η παρ. 3γ είχε ως εξής: «Ἐκφράζων τὴν συγκατάθεσιν τῆς Ἐκκλησίας-μητρός καί τὴν πανορθόδοξον συναίνεσιν, ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης ἀνακηρύσσει ἐπισήμως τὸ αὐτοκέφαλον τῆς αἰτησαμένης Ἐκκλησίας διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ Τόμου τῆς Αὐτοκεφαλίας. Ὁ Τόμος οὗτος υπογράφεται ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, συμμαρτυρούντων ἐν αὐτῷ διὰ τῆς ὑπογραφῆς αὐτῶν τῶν Μακαριωτάτων Προκαθημένων τῶν ἁγιωτάτων Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, πρὸς τοῦτο προσκαλουμένων ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου». Το ζήτημα του περιεχομένου του Τόμου και ο τρόπος καταχωρήσεως των υπογραφών παραπέμφθηκαν στην επόμενη Διορθόδοξη Προπαρασκευαστική Επιτροπή (2011).

Ὅμως το 2011 και πάλι δεν επιτεύχθηκε συναίνεση, καθότι ο ισχύων κανονισμός προέβλεπε την αποδοχή των κειμένων μόνον με την δι' ομοφωνίας έγκριση όλων των κατά τόπους Εκκλησιών. Ὅστόσο, η οδός προς την επίλυση του προβλήματος του αυτοκεφάλου έφθασε εγγύτερα από ποτέ άλλοτε. Τον Νοέμβριο του 2011 ο επικεφαλής του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων

(ΤΕΕΣ) της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας μητροπολίτης Ιλαρίωνας επεσήμανε ότι «μένει μόνον να υπερκερασθούν ορισμένες λεπτομέρειες τεχνικής φύσεως». Η ουσία των διαφωνιών έγκειτο στο εξής: η αντιπροσωπεία του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως επέμενε ότι η υπογραφή του Οικουμενικού Πατριάρχη κάτω από τον Τόμο Αυτοκεφαλίας θα έπρεπε να ξεχωρίζει καθ' ιδιαίτερον τρόπο (υπήρξε πρόταση να συνοδεύεται με τη λέξη «άποφαίνεται»), ενώ οι υπογραφές των λοιπών Προκαθημένων των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών με τη λέξη «συναποφαίνεται». Η αντιπροσωπεία της Ρωσικής Ορθοδόξου Εκκλησίας εξέφρασε τη γνώμη ότι ο Τόμος πρέπει να κατοχυρώνεται από πανομοιότυπες υπογραφές των Προκαθημένων των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών, μάλιστα στον Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως ήταν αυτονόητο ότι καταχωρείτο η θέση του πρώτου μεταξύ ίσων.

Μολαταύτα, τον Απρίλιο του 2011 το θέμα του αυτοκεφάλου προσωρινώς αποσύρθηκε από την ημερήσια διάταξη κατόπιν πρωτοβουλίας του Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαίου, ο οποίος κοινοποίησε στις κατά τόπους Ορθόδοξες Εκκλησίες την πρόταση να διεξαχθεί η Πανορθόδοξη Σύνοδος, αλλά η συζήτηση επί του επίμαχου ζητήματος να αναβληθεί για ευθετότερο χρόνο.

Η Σύναξη των Προκαθημένων και αντιπροσώπων των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών στην Κωνσταντινούπολη, 6-9 Μαρτίου 2014.

Ο Αγιώτατος Πατριάρχης Μόσχας και Πασών των Ρωσικών Κύριλλος και ο μητροπολίτης Βολοκολάμσκ Ιλαρίωνας στη Σύναξη των Προκαθημένων και αντιπροσώπων των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών στο Σαμπεζύ Ελβετίας, 22-27 Ιανουαρίου 2016.

Στη Σύναξη των Προκαθημένων το 2014 αποφασίσθηκε ότι το θέμα του αυτοκεφάλου θα συζητηθεί εκ νέου στο πλαίσιο της Προπαρασκευαστικής Επιτροπής με σκοπό την παραπομπή του στην Πανορθόδοξη Σύνοδο. Η εξέτασή του, όμως, δεν έγινε με πρόσχημα την έλλειψη χρόνου. Παρ' όλ' αυτά το 2015 οι Προκαθημένοι των Ορθοδόξων Εκκλησιών Γεωργίας, Σερβίας και Βουλγαρίας στην αλληλογραφία τους με τον Πατριάρχη Βαρθολομαίο τάχθηκαν υπέρ της εντάξεως του θέματος του

αυτοκεφάλου στην ημερήσια διάταξη της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου.

Το 2016 στη Σύναξη των Προκαθημένων και αντιπροσώπων των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών η Ρωσική Εκκλησία επιμόνως πρότεινε να διευθετηθούν οι εναπομείνουσες ασήμαντες διαφωνίες ως προς το ζήτημα της χορηγήσεως του αυτοκεφάλου. Αλλά το Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως αρνήθηκε, δηλώνοντας ότι τούτο δύναται να καθυστερήσει τη σύγκληση της Πανορθόδοξου Συνόδου. Μολοντούτο το Φανάρι για άλλη μια φορά υποσχέθηκε να μην αναμιγνύεται στις εκκλησιαστικές υποθέσεις στην Ουκρανία ούτε προσυνοδικά, αλλά ούτε και μετασυνοδικά. «Πιστέψαμε αυτά τα λόγια», δήλωσε ο επικεφαλής του ΤΕΕΣ μητροπολίτης Ιλαρίωνας στο εκκλησιαστικό πρακτορείο ειδήσεων «Ρομφαία» και πρόσθεσε: «Σκεφθήκαμε: εφόσον έτσι λέγει ο Οικουμενικός Πατριάρχης, ελάτε πράγματι, όπως μας υπόσχεται, να διεξάγουμε τη Σύνοδο και κατόπιν αυτής θα συνεχίσουμε τη συζήτηση του θέματος της αυτοκεφαλίας. Δεν έπρεπε να τον πιστέψουμε, μας εξαπάτησε. Αυτό ήταν το μεγάλο μας σφάλμα».

Ο επίσκοπος Αβύδου Κύριλλος (νυν μητροπολίτης Κρήνης, πατριαρχικός έξαρχος στη Μάλτα)

Και πράγματι, ο ιεράρχης του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως επίσκοπος Αβύδου Κύριλλος (νυν μητροπολίτης Κρήνης) στο άρθρο του «Ουκρανικό αυτοκέφαλο» δήλωσε εντίμως ότι ακόμη και η επικύρωση του εγγράφου σχετικά με το αυτοκέφαλο από την Σύνοδο της Κρήτης δεν θα άλλαζε τίποτε. Η Κωνσταντινούπολη θα εξακολουθούσε να ενεργεί βασιζόμενη στην επιλεγείσα από την ίδια προσέγγιση του «πρωτεύοντος ρόλου» της στην Ορθόδοξη Εκκλησία.

Αντί «αδελφές», «θυγατέρες»

Βασιζόμενο σε μια ιδιότυπη, «ελεύθερη» ερμηνεία των ιερών κανόνων, το Φανάρι επιχειρούσε να τεκμηριώσει το «μοναδικό του προνόμιο εκκληϊκού προσφυγής από ιεράρχες και κληρικούς» όλων

των κατά τόπους Εκκλησιών. Και με την πάροδο του χρόνου προέβαλε αξιώσεις και εφ' όλης της ορθοδόξου διασποράς.

Τροποποιήθηκε και η διδασκαλία περί του αυτοκεφάλου. Κατά το ήμισυ του 19^{ου} αι. ανακηρύσσοντας τη δημιουργία της Εκκλησίας της Ελλάδος το Φανάρι δήλωσε: ή έν τῷ Βασιλείῳ τῆς Ἑλλάδος Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἀπό τοῦδε ἀναγορεύεται καί κηρύττεται πνευματική ἀδελφή τῆς πρώην Μητρὸς-Ἐκκλησίας, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο δεν θα είναι πλέον «Μήτηρ», αλλά «ἀδελφή Ἐκκλησία» (Τόμος Αυτοκεφαλίας του 1850).

Αξίζει να σημειωθεί ότι παρόλο που η Εκκλησία της Ελλάδος υπαγόταν άμεσα στη δικαιοδοσία της Κωνσταντινουπόλεως, όλα διευθετήθηκαν από την Αγία και Μεγάλη Σύνοδο, που συνεκλήθη, με συμμετοχή εκπροσώπων των άλλων τοπικών Εκκλησιών.

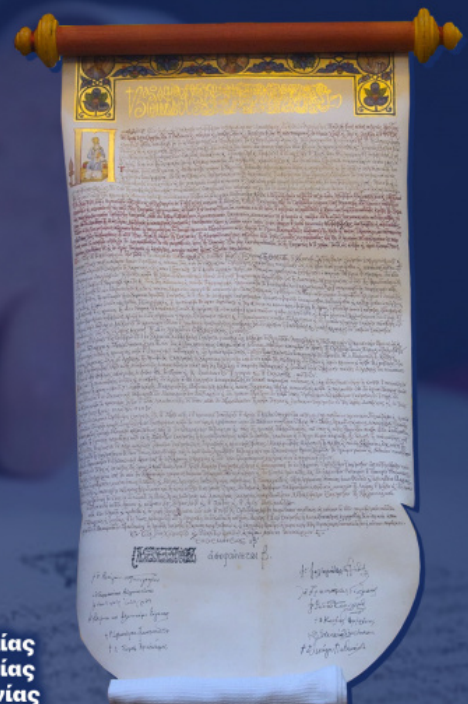
Το Αυτοκέφαλο της Εκκλησίας της Ελλάδος περιορίσθηκε σημαντικά, όμως για τους μεταγενέστερους Τόμους η κατάσταση άλλαξε ακόμη περισσότερο, όχι προς όφελος των κατά τόπους Εκκλησιών. Εκδίδοντας νέους Τόμους Αυτοκεφαλίας η Κωνσταντινούπολη εξακολουθούσε να περιορίζει τα δικαιώματα των κατά τόπους Εκκλησιών (οι αποφάσεις μάλιστα λαμβάνονταν μονομερώς, χωρίς συνεννόηση με τις άλλες Εκκλησίες). Ιδιαίτέρως αποκαλυπτικά είναι τα κείμενα, που δεν απέχουν μακράν της εποχής μας.

Στους Τόμους με αποδέκτες την Ορθόδοξη Εκκλησία Τσεχίας και Σλοβακίας (1998) και τη λεγόμενη Ορθόδοξη Εκκλησία της Ουκρανίας (2019) λόγος γίνεται για μειωμένα σε ουσιαστικό βαθμό δικαιώματα.

Ο Πατριάρχης Βαρθολομαίος υπογράφει τον Τόμο Αυτοκεφαλίας της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ουκρανίας

Ο Τόμος Αυτοκεφαλίας της Ορθοδόξου Εκκλησίας της Ουκρανίας

Η Κωνσταντινούπολη επιφυλάσσεται του δικαιώματος να αίρει το αυτοκέφαλο, κανονίζει τη δομή και τις διοικητικές αρχές, απαγορεύει τη διαποίμανση του υπερορίου ποιμνίου, επιβάλλει τη λήψη του Αγίου Μύρου από τη «Μητέρα Εκκλησία», μονοπωλεί το δικαίωμα συντονισμού της κοινωνίας των νέων αυτοκεφάλων με τις κατά τόπους Εκκλησίες.

Η Κωνσταντινούπολη εκ των πραγμάτων κηρύσσει τον εαυτό της κεφαλή όλων των κατά τόπους Εκκλησιών, κάτι που αναγράφεται απευθείας στον Τόμο της λεγόμενης «Εκκλησίας της Ουκρανίας»: «ἡ ἐν Οὐκρανίᾳ Αὐτοκέφαλος Ἐκκλησία γινώσκει ὡς κεφαλὴν τὸν Ἀγιώτατον Ἀποστολικὸν καὶ Πατριαρχικὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ Πατριάρχαι καὶ Προκαθήμενοι».

Η Κωνσταντινούπολη επιχειρεί να καταστεί μοναδικός ως προς το καθεστώς της «επίτροπος» όλων των υπόλοιπων κατά τόπους Εκκλησιών, η εποπτεύουσα αυτών.

Είναι προφανές ότι οι αξιώσεις της Κωνσταντινουπόλεως επί του «μοναδικού» δικαιώματος χορηγήσεως του αυτοκεφάλου στερείται όχι μόνον ιστορικών και ιεροκανονικών βάσεων, αλλά και προσκρούει άμεσα σε όλες τις συμπεφωνημένες προσεγγίσεις αυτού του ζητήματος σε πανορθόδοξο επίπεδο. Είναι απαραίτητο μάλιστα να τονισθεί ότι μόλις προ δεκαετίας το Φανάρι το ίδιο επέμενε στην πανορθόδοξη συναίνεση στο ζήτημα αυτό. Και την ίδια στιγμή χορήγησε το «αυτοκέφαλο» στην «Ορθόδοξη Εκκλησία της Ουκρανίας», χωρίς να συζητήσει το θέμα ούτε σε μία πανορθόδοξη συνέλευση, χωρίς να εξασφαλίσει την έγκριση των κατά τόπους Εκκλησιών, ερχόμενο σε αντίθεση με τους ορθοδόξους κανόνες. Ακύρωσε κατ' αυτόν τον τρόπο όλη την πολυετή εργασία για την επίτευξη κοινής συναινέσεως.